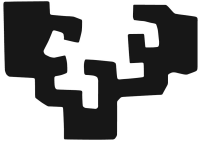


eman ta zabal zazu



Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

Sorabiera (edo sorabierak): sarrera bat

Iván Igartua
(UPV/EHU)

Hitz adina mintzo, Vitoria-Gasteiz, Oihaneder Euskararen Etxea,
2020-10-21

Sarreraren egitura

1. Hizkuntzei eta haien egoerari buruzko oinarrizko informazioa
2. Hizkuntzen deskribapen laburra, fonologiatik lexikora
3. Ondorioak
4. Testuak eta ikus-entzunezko batzuk
5. Bibliografia

Kokagunea



*The smallest Slavic nation
(Stone 1972/2015)*

Goi- eta behe-sorabiera

- Izena:

sorab. *serbšćina* (*hornjoserbšćina, dolnoserbšćina*)

errus. *серболужицкий* (*верхнелужицкий, нижнелужицкий*)

al. *Sorbisch* (*Obersorbisch, Niedersorbisch*), *Wendisch*

ingel. *Sorbian* (*Upper Sorbian, Lower Sorbian*), *Lusatian*

erroa: *serb-* (al. *sorb-*)

antzinako lekukotasunak (*Serboi*, Plinio Gaztea, *Serboi/Sirboi*, Ptolomeo)

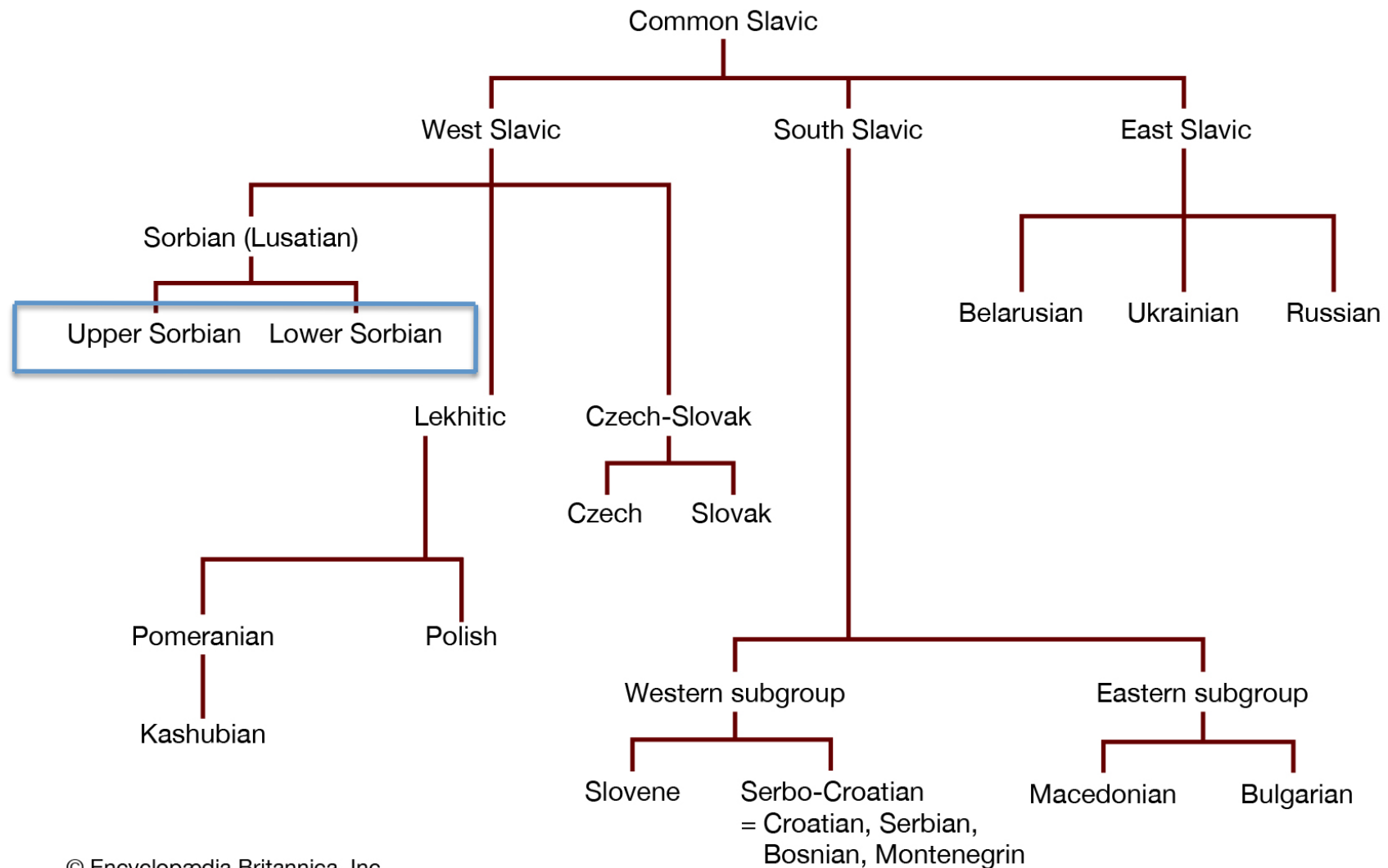
wend- < antzinateko *Veneti*

X. mendean, Konstantino VII. Bizanzioko enperadoreak serbiarrak (Balkanetara joandakoak) eta serbiar zuriak (sorabiarrak) lotu zituen. Serbiarrak hego-ekialdera aldatu ziren, haren ustez, VI. edo VII. mendean.

Dialektoak



Sorabiera eslaviar hizkuntzen artean



Oinarrizko zenbait datu (1)

- Brandenburgoko (behe-sorabiera) eta Saxoniako (goi-sorabiera) estatuetan hitz egiten dira.
- Bere burua sorabiartzat dutenak 60.000 bat pertsona dira.
- Goi- eta behe-sorabieraz gehienez ere 20.000 bat pertsona mintzatzen dira gaur egun (goi-sorabierak 10.000-15.000 hiztun ditu; behe-sorabierak 2.000-4.000, Dołowy-Rybińska 2018: 3). UNESCOren sailkapenaren arabera behe-sorabiera desagertze arriskuan dago. Behe-sorabieraz mintzatzen direnak 60 urtetik gorakoak dira (Marti 2014: 216).
- Behe-sorabieran belaunaldien arteko transmisioa ia guztiz eten zen 1930tik 1950era arte (Dołowy-Rybińska & Ratajczak 2019: 4). Lehenago ere, Prusiaren garaian, debekuak ezarri ziren sorabieraren erabileraren gainean (1875).

Oinarrizko zenbait datu (2)

- Sorabierazko lehen testuak XVI. mendekoak dira (1532, 1548). Aurretik, XII. mendeko glosetako hitz solteak aipa daitezke. Onomastika iturri zaharragoetan.
- Lehen gramatika argitaratua (*Principia linguae Wendicae quam aliqui Wandalicam vocant*, egilea: Jacobus Xaverius Ticinus) 1679an agertu zen (lehenagoko bi eskuizkribu ezagutzen dira, Chojnanus-ena, 1650koa, eta Ludovici-rena, 1673koa).
- Lehen hiztegia 1721an argitaratu zen: *Vocabularium Latino-Serbicum* (Jurij H. Swětlik, Bautzen).
- *Časopis Mačicy Serbskeje* izeneko aldizkaria argitaratu zen 1848tik 1937ra. Hizkuntzen garapen literarioan eragin handia izan zuen.
- Leipzigecko unibertsitatean sorabierazko sail bat dago.
- Bautzen/Budyšin eta Cottbus/Chóšebuz-en Serbski Institut / Sorbisches Institut (<https://www.serbski-institut.de/>) dago.

Hezkuntza sistema

1950etik aurrera:

- Behe-sorabiera eskoletan ikas daiteke bigarren hizkuntza gisa
- Goi-sorabieraren kasuan:
 - A eredia (dena sorabieraz)
 - B eredia (sorabiera bigarren hizkuntza gisa)

1990etik aurrera (goi-sorabiera):

Hirugarren eredu bat (elebiduna)

Hizkuntza paisaia



Idatzizko tradizioa

- 1510eko testu latindar baten barruan esaldi hau ageri da (2011n aurkitua):

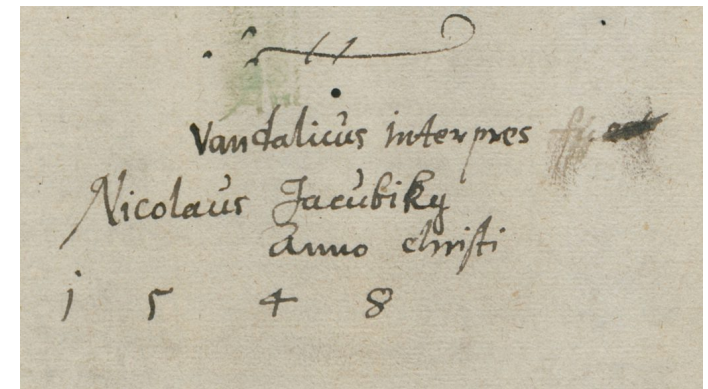
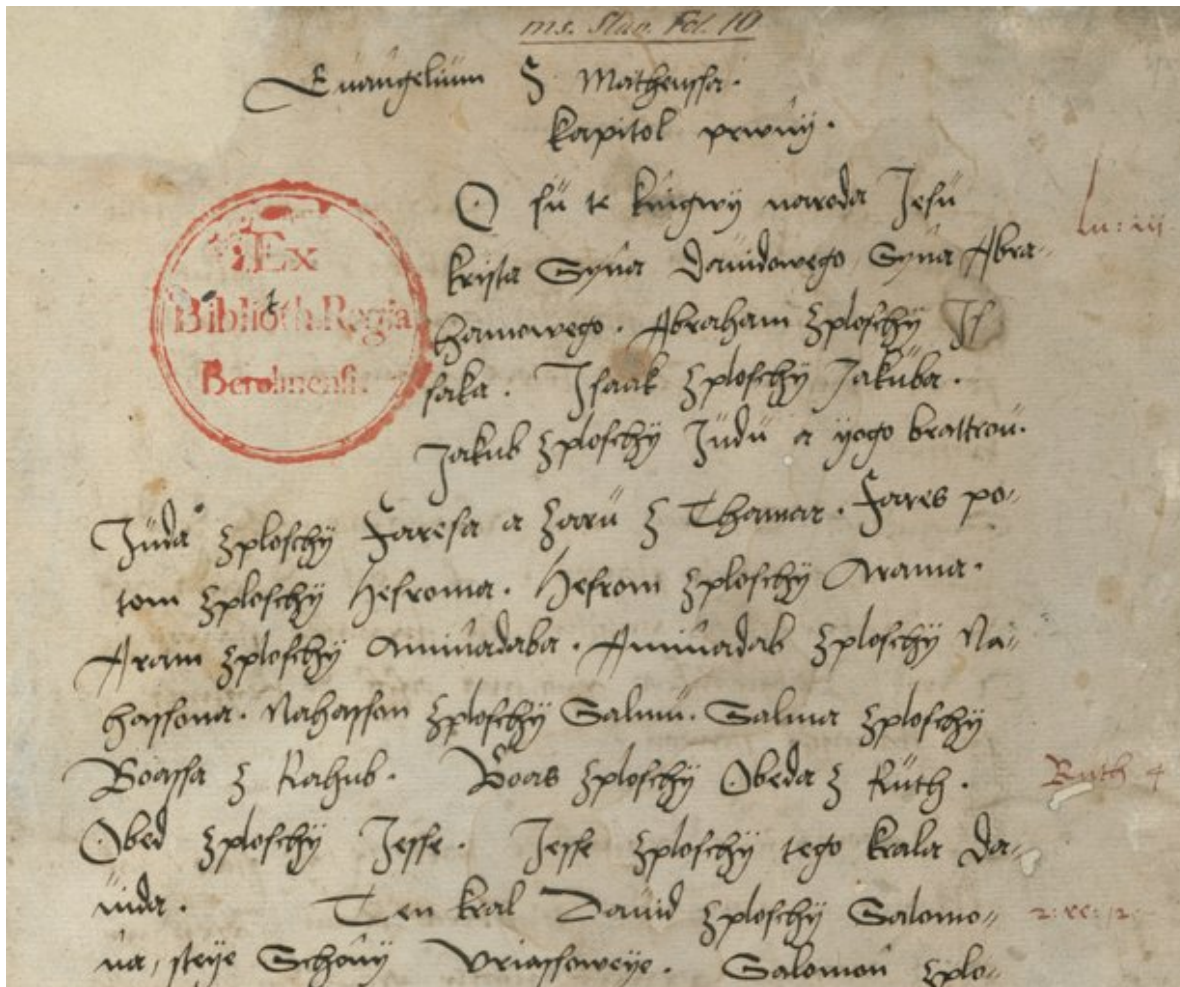
Ach moyo luba lupka biß weßola thy sy my luba

(ach moja luba lubka, by(d)ż wjesola, ty sy me/mi luba) (Töpler 2012)

‘Oi, ene amodio maitea, izan zaitez zoriontsu, gogoko zaitut’

- Esaldi bakar bat baino luzeagoak diren testuak 1532tik aurrera agertzen dira. Budyšingo hiritarren zina edo juramentuak 62 hitz ditu.
- 1548an Mikławuš Jakubica izeneko apaiz batek Martin Luteroren *Testamentu Berria* itzuli zuen sorabierara (benetako izena, batzuen arabera, Nicolaus Kubike edo Kubke izan zitekeen).

Jakubicaren itzulpena (1548)



Vandalicus interpres
Nicolaus Jacubiky
anno christi
1548

Hanzo Njepila (1766-1856)



XIX-XX. mendeetako idazle batzuk

- Handrij Zeiler (1804-1872)
- Jakub Bart-Čišinski (1856-1909)
- Bogumił Šwjela (1873-1948)
- Jurij Brězan (1916-2006)
- Jurij Koch (1936-)

Domowina argitaletxea



Ludowe nakładnistwo
Domowina

wużywarske konto  kórbik  ku kasy  pšizjawiš se

Beletristika ▾ Žišece knihy ▾ Wěčne knihy ▾ Wědomnostne knihy ▾ Šulske knihy ▾ Knihy k sluchanju, muzika, filmy a appy ▾ E-booki

home / Beletristika / Proza

wubjeŕ se rěč / Sprachauswahl: Deutsch **dolnoserbski** hornjoserbsce

móžnosći wubraša

MEDIUM

download (2)

RĚC ARTIKELA

nimski (17)
górnoserbski (40)
dolnoserbski (3)

TEMA

Die sorbische Bibliothek (4)
Krabat (2)

kategorija: Proza

artikel 31 do 40 wót dogromady 56

sortěrowaš pó datum wujž ▾

bok:

pokaž na bok



Čorny młyn
Brězan, Jurij
9,90 €
inkl. 7% wobr. dank, k tomu librowańske kosty



Pawčina złošće
Hajduk-Veljkovičowa, Lubina
7,90 €
inkl. 7% wobr. dank, k tomu librowańske kosty

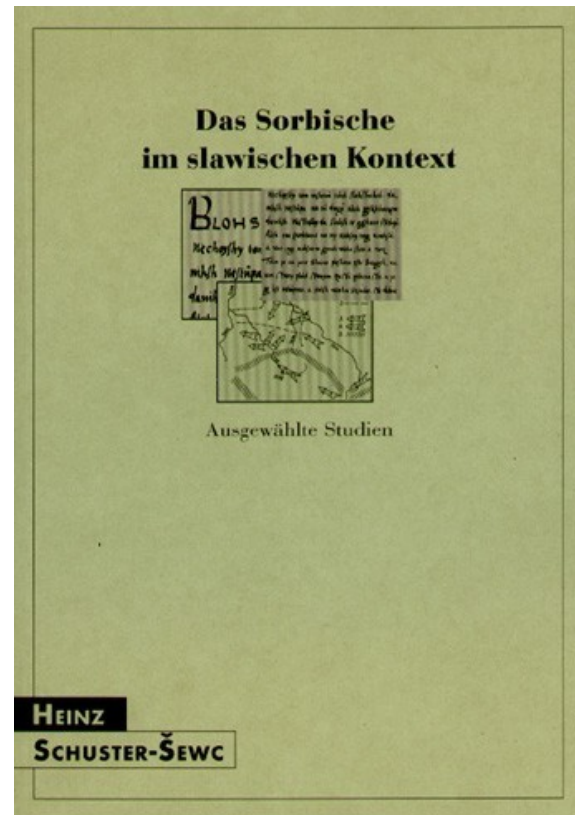
🛒 kórbik

Njamaš žedne titile w kórbiku.

📄 skazańske informacije

Skazanje a librowanje
Wuzjawjenje k ščitoju datow
AGB (powšykne
pšekupowańske wuměnjenja) /
pówucenje wó anulěrowanju
Kontakt

Hinc Schuster-Šewc (1927)

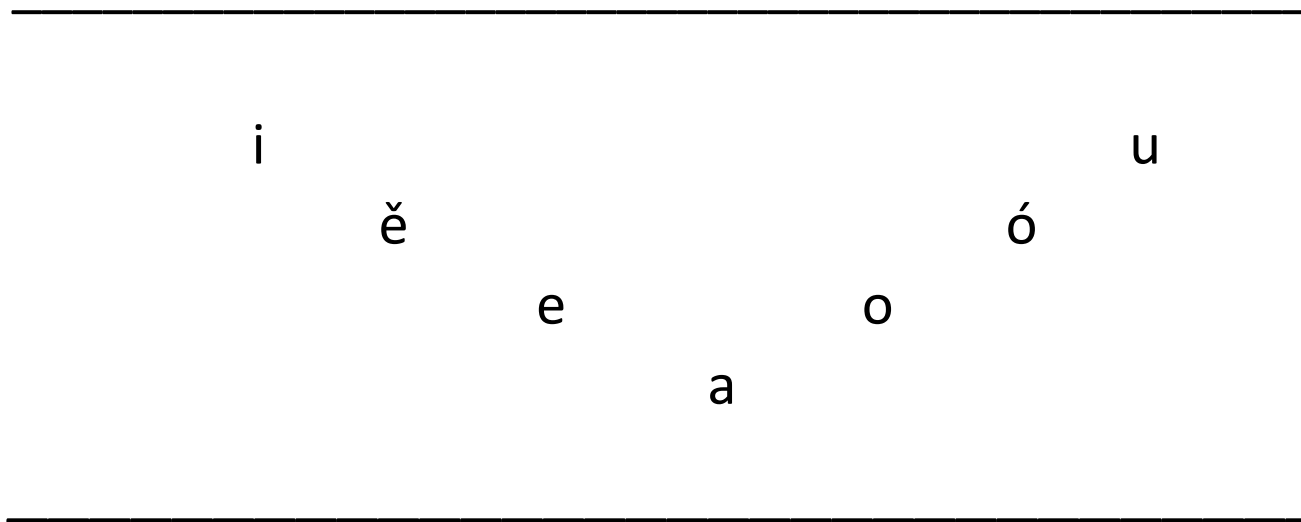


Hizkuntzaren deskribapena

- Fonologia (bokalak, kontsonanteak, prosodia)
- Morfologia (izena, aditza)
- Sintaxia
- Lexikoa

Fonologia (1)

- Bokal sistemak (goi- eta behe-sorabiera)



- /ě/ [ie], [iə] ahoskatzen da ahoskera zaindu edo geldoan.
- /ó/ [uo],[uʊ] ahoskatzen da ahoskera zaindu edo geldoan, bestela [ɣ] eta [ɛ], batez ere behe-sorabieran.

Fonologia (2)

- Kontsonanteak goi-sorabieran (GS)

		Labial		Dental/ Alveolar		Palatal	Velar/ Uvular		Glottal
		hard	soft	hard	soft	soft	hard	soft	hard
Nasal		m	m ^j	n		ɲ			
Plosive	voiceless	p	p ^j	t			k		
	voiced	b	b ^j	d			g		
Affricate	voiceless			ts̺	(ts ^j)	tʃ̺			
	voiced			(dz̺)		dʒ̺			
Fricative	voiceless	f		s		ʃ	x		
	voiced	(v)		z	(z ^j)	ʒ			h
Trill							r	r ^j	
Approximant		β	ɥ	l		j			

<š> = /ʃ/

<ř> = /ʃ/

<ž> = /ʒ/

<c> = /ts/

<ć> = /tθ/

<č> = /tʃ/

<dž> = [dʒ]

Fonologia (3)

- Kontsonanteak behe-sorabieran (BS)

		Labial		Dental/ Alveolar		Postalveolar		Dorsal	Glottal
		hard	soft	hard	soft	hard	soft		
Nasal		m	m ^j	n	n ^j				
Plosive	voiceless	p	p ^j	t				k	
	voiced	b	b ^j	d				g	
Affricate				t͡s		t͡ʃ	t͡ɕ		
Fricative	voiceless	f		s		ʃ	ɕ	x	h
	voiced	v		z		ʒ	ʐ		
Trill				r	r ^j				
Approximant		w	w ^j	l				j	

<š> = /ʃ/

<ś> = /ɕ/

<ž> = /ʒ/

<ź> = /ʐ/

<c> = /t͡s/

<ć> = /t͡ɕ/

<č> = /t͡ʃ/

<dz> = [dz]

Fonologia (4)

- Kontsonante sistemaren berezitasun nabarmenenak
 1. Palatalizazio/bustidura oposaketa: m / m', b / b', n / n', r / r'
 2. Txistukarien (frikari eta afrikatuen) oparotasuna: s / z / ts / dz...
8 goi-sorabieran, 9 behe-sorabieran
 3. Hasperen ahostuna goi-sorabieran
 4. Dardarkarien ebakiera ubularra: R / R' (Howson 2017: 362)

Fonologia (5)

- BS eta GS-aren arteko ezberdintasun batzuk

BS	GS	Esanahia
<i>gora</i>	<i>hora</i>	‘mendia’
<i>śichy</i>	<i>ćichy</i>	‘isila, lasaia’
<i>ctowjek</i>	<i>čtowjek</i>	‘pertsona’
<i>tšawa</i>	<i>trawa</i>	‘belarra’

Fonologia (6)

- Azentuera: azentu finkoa

Goi-sorabieran hitzen lehen silaban:

GS *rúkajca* ‘esku-larrua’

GS *póskać* (< *posłuchać*) ‘entzun’

Behe-sorabieran ere berdin, baina ez hain sendoa:

BS *píwnica* vs. GS *pínca* ‘ardandegi, taberna’

Salbuespenak: maileguak eta hitz konposatu batzuk

GS *uniwérsita* ‘unibertsitatea’, *bohužel/bóhužel* ‘tamalez’ (Howson 2017: 365)

Izen morfologia (1)

- Goi-sorabieran 7 kasu daude, behe-sorabieran 6 (ez dute bokatikozko forma berezirik): nominatiboa, akusatiboa, genitiboa, datiboa, instrumentala, lokatiboa eta bokatibozko forma.
- Hiru genero bereizten dira: maskulinoa, femeninoa eta neutroa.
- Singularraz eta pluralaz gain, sorabierak duala ere markatzen du morfologikoki.
- Hiru deklinabide mota nagusi daude.

Izen morfologia (2)

nan 'aita', *lěs* 'basoa', singularreko paradigmak

	Goi-sorabiera		Behe-sorabiera	
	Bizidun	Bizigabe	Bizidun	Bizigabe
Nominatiboa	nan	lěs	nan	lěs
Akusatiboa	nana	lěs	nana	lěs
Genitiboa	nana	lěsa	nana	lěsa
Datiboa	nanej	lěsej	nanoju	lěsoju
Instrumentala	z nanom	z lěsom	z nanom	z lěsom
Lokatiboa	wo nanje / -u	wo lěsu	wo nanje	wo lěsje, /-u
Bokatiboa	nano	lěso		

Izen morfologia (3)

nan 'aita', *lěs* 'basoa', dualeko paradigmak

	Goi-sorabiera		Behe-sorabiera	
	Bizidun	Bizigabe	Bizidun	Bizigabe
Nominatiboa	nanaj	lěsaj	nana	lěsa
Akusatiboa	nanow	lěsaj	nanowu	lěsa
Genitiboa	nanow	lěsow	nanowu	lěsowu
Datiboa	nanomaj	lěsomaj	nanoma	lěsoma
Instrumentala	z nanomaj	z lěsomaj	z nanoma	z lěsoma
Lokatiboa	wo nanomaj	wo lěsomaj	wo nanoma	wo lěsoma
Bokatiboa	nanaj	lěsaj		

Izen morfologia (4)

nan 'aita', *lěs* 'basoa', pluraleko paradigmak

	Goi-sorabiera		Behe-sorabiera	
	Bizidun	Bizigabe	Bizidun	Bizigabe
Nominatiboa	nany	lěsy	nany	lěsy
Akusatiboa	nanow	lěsy	nanow	lěsy
Genitiboa	nanow	lěsow	nanow	lěsow
Datiboa	nanam	lěsam	nanam	lěsam
Instrumentala	z nanami	z lěsami	z nanami	z lěsami
Lokatiboa	wo nanach	wo lěsach	wo nanach	wo lěsach
Bokatiboa	nany	lěsy		

Izen morfologia (5)

žona ‘emakumea, emaztea’, hitz femenino baten paradigma
(bokatiboa = nominatiboa)

Goi-sorabiera	Singularra	Duala	Plurala
Nominatiboa	žona	žonje	žony
Akusatiboa	žonu	žonje	žony
Genitiboa	žony	žonow	žonow
Datiboa	žonje	žonomaj	žonam
Instrumentala	ze žonu	ze žonomaj	ze žonami
Lokatiboa	wo žonje	wo žonomaj	wo žonach

Izen morfologia (6)

słowo ‘hitza’, hitz neutro baten paradigma (bokatiboa = nominatiboa)

Goi-sorabiera	Singularra	Duala	Plurala
Nominatiboa	słowo	słowje	słowa
Akusatiboa	słowo	słowje	słowa
Genitiboa	słowa	słowow	słowow
Datiboa	słowu	słowomaj	słowam
Instrumentala	ze słowom	ze słowomaj	ze słowami
Lokatiboa	wo słowje	wo słowomaj	wo słowach

Alternantzia morfofonologikoak

a) bokalikoak

GS *pos* 'zakurra', gen. sg. *psa*

BS *pjos* 'zakurra', gen. sg. *psa*

BS *wjes* 'herrixka', gen. sg. *wsy*

b) kontsonantikoak

GS *ruka* 'eskua', dat. sg. *ruce*

GS *kniha* 'liburua', lok. sg. *w knize*

GS *paduch* 'lapurra', nom. pl. *paduši*

c) biak

BS *zeń* 'eguna', gen. sg. *dnja*

Bizidun – bizigabe azpigereroa

- Singularrean bizidun vs. bizigabe (GS eta BS)

GS *mam* *dobry wóz* / *mam* *dobrego konja* (BS *dobrego konja*)
eduki.1SG ona gurdia.NOM eduki.1SG ona zaldia.GEN
'gurdi on bat daukat' / 'zaldi on bat daukat'

-Dualean bizidun vs. bizigabe (BS), maskulino pertsonala vs. gainerako guztiak (GS)

BS *mam* *dwa wóza* / *mam* *dweju konjowu* / *mam* *dweju wucawnikowu*
bi gurdi bi zaldi bi irakasle
GS *mam* *dwaj wózaj* / *mam* *dwaj konjej* / *mam* *dweju wučerjow*
bi gurdi bi zaldi bi irakasle

- Pluralean maskulino pertsonala vs. gainerako guztiak (GS), bizidun vs. bizigabe (BS)
bakarrik *tśi* 'hiru' eta *styri* 'lau' zenbakiekin batera (edo *was*, *nas* izenordainen atzean)

GS *mam* *konje* / *mam* *wučerjow*
zaldi.NOM.PL irakasle.GEN.PL

BS *mam* *dobre konje* / *mam* *dobre wucabniki* (NOM.PL)

mam *tśoch konjow* / *mam* *styrioch wucabnikow* (GEN.PL) (Stone 1993: 615)

Izenordain galdetzaileak

Behe-sorabiera		Goi-sorabiera	
co	‘zer?’	što	‘zer?’
chto	‘nor?’	štó	‘nor?’

co, što < aitzin-esl. *čbto < *kьto

chto < aitzin-esl. *kьto

štó < ?

Šewc-Schuster (1984: 126)

Aditz morfologia

- Adierazten dituen ezaugarriak
 - Pertsona
 - Numeroa
 - Generoa
 - Denbora (orainaldia, lehennaldia, geroaldia)
 - Aoristoa vs. inperfektoa (galtze bidean)
 - Aspektua (bukatua, ez bukatua)
 - Modoa (inperatiboa, indikatiboa, baldintza)
 - Supinoa (BS *żom spat* 'lo egitera noa', inf. *spaś*)

Orainaldia

GS njesć 'eraman'

SINGULARRA	DUALA	PLURALA
1 njesu	1 njesemoj	1 njesemy
2 njeseš	2 njesetaj	2 njeseće
3 njese	3 njesetaj	3 njesu (njeseja)

BS njasć 'eraman'

SINGULARRA	DUALA	PLURALA
1 njasu / njasom	1 njasomej	1 njasomy
2 njasoš	2 njasotej	2 njasoó
3 njaso	3 njasotej	3 njasu

Inperfektoa

GS *njesć* 'eraman'

SINGULARRA	DUALA	PLURALA
1 njesech	1 njesechmoj	1 njesechmy
2 njeseše	2 njeseštaj / njeseštej	2 njesešće
3 njeseše	3 njeseštaj / njeseštej	3 njesechu

BS *njasć* 'eraman'

SINGULARRA	DUALA	PLURALA
1 njasech	1 njasechmej	1 njasechmy
2 njasešo	2 njaseštej	2 njasešćo
3 njasešo	3 njaseštej	3 njasechu

Aoristoa

GS *njesć* 'eraman'

SINGULARRA	DUALA	PLURALA
1 nanjesech	1 nanjesechmoj	1 na njesechmy
2 nanjese	2 nanjeseštaj / nanjeseštej	2 nanjesešće
3 nanjese	3 nanjeseštaj / nanjeseštej	3 nanjesechu

BS *njasć* 'eraman'

SINGULARRA	DUALA	PLURALA
1 donjasech	1 donjasechmej	1 donjasechmy
2 donjase	2 donjaseštej	2 donjasešćo
3 donjase	3 donjaseštej	3 donjasechu

Perfektoa

GS *ja sym džětat*

1SG naiz lan egin.PERF.M.SG

‘Lan egin dut/nuen (mask.)’

GS *ja sym džětata*

1SG naiz lan egin.PERF.F.SG

‘Lan egin dut/nuen (fem.)’

Geroaldia

GS pisać / napisać 'idatzi'

	Perfektiboa	Inperfektiboa
1SG	napišu	budu pisać
2SG	napišeš	budžes pisać
3SG	napiše	budže pisać
1DU	napišemoj	budžemoj pisać
2-3DU	napišetaj/napišetej	budžetaj pisać
1PL	napišemy	budžemy pisać
2PL	napišece	budžece pisać
3PL	napišu	budžeja pisać

Sintaxia (1)

Oinarrizko hitz ordena:

- SOV goi eta behe-sorabieran (Stone 1993: 653-655).
- SVO behe-sorabieran (cf. Vogt 2019).

GS	<i>Nan trawu</i>	<i>syče</i>	‘aita belarra mozten ari da’
	aita belarra(F).AKUS.SG	moztu.ORAINAL.3SG	
	S O	V	

Aldiz: preposizioak (ez postposizioak), NGen nagusiki (noizbehinka GenN)

BS	<i>Syn (togo) krala</i>	<i>(Togo) krala</i>	<i>syn</i>	‘erregearen semea’
	seme (DEF) errege.GEN.SG	(DEF) errege.GEN.SG	seme	

Sintaxia (2)

Rahmenkonstruktion (aditz laguntzailea eta aditz lexikoa bereizita)

GS *Wona je młoda była*
bera.F LAG.3SG gazte.NOM.SG.F izan.PART.F.SG
'Bera gaztea izan da/zen'

Al. *Sie ist jung gewesen*
bera.F LAG.3SG gazte izan.PART
'Bera gaztea izan da'

Sintaxia (3)

Esaldi kopulatiboak eta komitatibo-instrumentalaren neutralizazioa

(1) GS *Jan je wučer* 'Jan irakaslea da'
Jan da irakasle(M).NOM.SG

(2) GS *Jan je z wučerjom* 'Jan irakaslea da'
Jan da PREP irakasle(M).INS.SG

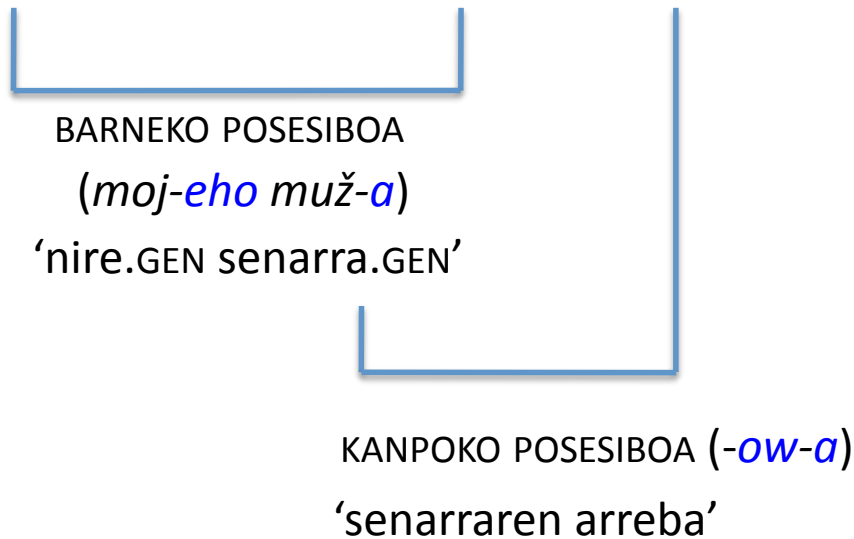
(3) GS *Ja řeču z přécelom* 'Lagunarekin hitz egiten ari naiz'
ni mintzatu.1SG PREP laguna(M).INS.SG

(4) GS *Ja džětam z ruku* 'Eskuz lan egiten dut'
ni lan egin.1SG PREP eskua(F).INS.SG

Sintaxia (4)

Egitura posesibo bikoitzak

(1) GS *mojeho mužowa sotra* 'nire senarraren arreba'



(2) GS *našeho nanowy přečel* 'gure aitaren laguna'

(Corbett 1987)

(3) GS *Sonineho nanowy přečel* 'Soniaren aitaren laguna'

SERIAL POSSESSIVE CONSTRUCTIONS (Toops 2008: 402-403)

Sintaxia (5)

Alemanieraren eragina:

1. *Rahmenkonstruktion*

2. Erakusleen erabilera artikulua gisa:

BS *ten* 'hau, hura' → artikulua

3. Esaldi pasiboak GS *wordować*/ BS *wordowaś* aditzarekin (< al. *werden*).

GS *wón je wonćisneny wordował* (Stone 1993: 639)

bera.M LAG.3SG kanporatua izan.LEHEN.M.SG

'bera kanporatua izan zen' al. *Er wurde rausgeworfen*

4. Expletiboak:

GS *wóne je so sněh šow*

hura LAG.3SG BIHUR elurra joan.PART.M.SG

'elurra egin du/zuen' al. *Es hat geschneit*

5. Kalkoak alemanieratik:

GS *sto lět stary*, cf. al. *hundert Jahre Alt* (Suprun 1989: 80-81).

ehun urte zahar

Lexikoa

Alemanieraren eragina:

- Zenbait dialektotan, izenen % 50 alemanieratik hartuak.
- Literatura hizkuntzetan < % 5 (Stone 1993: 674).

GS *faler* ‘hutsa’ (< al. *Fehler*)

GS, BS *ajzbona* ‘trenbidea’ (< al. *Eisenbahn*), cf. *železnica/zeleznica*

GS *šlodař* ‘jostuna’ (< Erdi Aroko goi al. *schroder*)

GS *rum* ‘gela’ (Erdi Aroko goi al. *rūm*, cf. al. *Raum*)

BS *lazowaś* ‘irakurri’ (< al. *lesen*), cf. *cytaś*

GS *dobre, gebildet ludže* ‘jende ona, hezia’ (al. *gebildet*)

Ondorio zenbait

- Gaur egun, sorabierak eslaviar munduko hiztun komunitate txikiena dauka.
- Ingurune germanikoak mendeetan zehar baldintzatu du sorabieraren bilakaera.
- Alemanieraren eragina hizkuntzaren (edo hizkuntzen) hainbat ezaugarritan nabaritzen da, lexikotik syntaxira eta fonologiara.
- Hala ere, bi literatura hizkuntza garatu dira, horietako bat oso egoera ahulean badago ere.
- Bere hizkuntza-familiaren barruan, berezitasun deigarriak ageri ditu sorabierak:
 - dualaren erabilera
 - lehenaldiaren aoristo eta inperfektoaren forma arkaikoak aditzean
 - SOV oinarrizko hitz ordena syntaxian
 - Egitura posesibo bikoitzak

Testu bera BSn eta GSn

BS

Wóšce nas, kenž sy na njebju,
wuswěšone buž Twójo mě;
pšíž k nam Twójo kralejstwo;
Twója wóla se stań
ako na njebju, tak teke na zemi.
Wšedny klěb naš daj nam žinsa,
a wódaj nam naše winy,
ako my wódawamy swójim winikam.
A njewjež nas do spytowanja
ale wumóž nas wót toho złego.

GS

Wótče naš, kiž sy w njebjesach,
swjeć so Twoje mjeno;
přińdź Twoje kralestwo;
stań so Twoja wola,
kaž na njebju, tak na zemi.
Wšedny chléb naš daj nam džens,
wodaj nam naše winy,
jako my tež wodawamy swojim winikam.
A njewjedź nas do spytowanja,
ale wumóž nas wot złeho.

Ikus-entzunezkoak

- <https://www.youtube.com/watch?v=9yXjLQMzuQM>
- <https://www.youtube.com/watch?v=uPE3akfu39g>
- https://www.youtube.com/watch?v=29bD_5uye34

Bibliografia (1)

- Corbett, Greville G. 1987. The morphology/syntax interface: Evidence from possessive adjectives in Slavonic", *Language* 63:2. 299-345.
- Dołowy-Rybińska, Nicole. 2018. Learning Upper Sorbian. The problems with minority language education for non-native pupils in the Upper Sorbian Grammar school in Bautzen/Budyšin. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* (DOI: 10.1080/13670050.2018.1486803).
- Dołowy-Rybińska, Nicole & Cordula Ratajczak. 2019. Upper Sorbian language education: when community language maintenance practices disregard top-down revitalisation strategies. *Language, Culture and Curriculum* (DOI: 10.1080/07908318.2019.1630424).
- Howson, Phil. 2017. Upper Sorbian. *Journal of the International Phonetic Association* 47:3. 359-367.
- Marti, Roland. 2014. Haut- et bas-sorabe: une cohabitation linguistique difficile. *Revue des études slaves* 85:2. 215-233.
- Michałk, Frido. 1970. Der Einfluß des Deutschen auf die Stellung des Verbum finitum im sorbischen Satz. *Zeitschrift für Slawistik* 7: 232-262.
- Šewc-Schuster, Hinc. 1984. *Gramatika hornjoserbskeje řeče. Fonologija, fonetika, morfologija*. Budyšin: Domowina.

Bibliografia (2)

- Stone, Gerald. 1972/2015. *The smallest Slavic nation. The Sorbs of Lusatia*. London: Bloomsbury Academic.
- Stone, Gerald. 1993. Sorbian (Upper and Lower), in Bernard Comrie & Greville G. Corbett (eds.), *The Slavonic languages*, London, Routledge, 593-685.
- Suprun, Aleksandr E. 1989. *Vvedenie v slavjanskiju filologiju*. Minsk: Vyšejšaja škola.
- Toops, Gary H. 2008. On the linguistic status of several obscure features of Upper Sorbian morphosyntax. *The Slavonic and East European Review* 86:3. 401-419.
- Töpler, Winfried. 2012. Der älteste niedersorbische Sprachbeleg in einem Buch aus dem Dominikanerkloster in Luckau. Ein sensationeller Fund im Bistumsarchiv Görlitz durch das Handschriftenzentrum Leipzig. *Niederlausitzer Studien* 38. 72-78.
- Vogt, Till. 2019. A typological study of Lower Sorbian and Breton word order. *Studia Slavo-Celtica* 1. 175-202.